Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 14 april 2016 *

[Rättad lydelse enligt beslut av den 29 november 2016]

”Begäran om förhandsavgörande — Direktiv 93/13/EEG — Konsumentavtal — Avtal om hypotekslån — Villkor om räntegolv — Prövning av villkoret med avseende på dess ogiltigförklaring — Kollektivt förfarande — Talan om förbudsföreläggande — Individuellt förfarande med samma syfte vilandeförklaras”

I de förenade målen C-381/14 och C-385/14,

angående beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (handelsdomstol nr 9 i Barcelona, Spanien), av den 27 juni 2014 som inkom till domstolen den 11 respektive den 12 augusti 2014, i målen

Jorge Sales Sinués

mot

Caixabank SA (C-381/14),

och

Youssouf Drame Ba

mot

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (C-385/14),

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av domstolens vice ordförande A. Tizzano, tillika tillförordnad avdelningsordförande, samt domarna F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (referent) och S. Rodin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 30 september 2015,

* Rättegångsspråk: spanska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Jorge Sales Sinués, genom D. Cirera Mora och F. Pertínez Vílchez, abogados,

— Caixabank SA, genom rådgivaren J. Fontquerni Bas biträdd av A. Ferreres Comella, abogado,

— Catalunya Caixa SA, genom J.M. Rodríguez Cárcamo och I. Fernández de Senespleda, abogados,

— Spaniens regering, genom A. Gavela Llopis, i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom J. Baquero Cruz och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

[Rättad lydelse enligt beslut av den 29 november 2016] och efter att den 14 januari 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169).

2 Respektive begäran har framställts i mål mellan Jorge Sales Sinués och Caixabank SA, i det ena målet, och Youssouf Drame Ba och Catalunya Caixa SA, i det andra, angående ogiltigheten av villkor i avtal om hypotekslån.

Tillämpliga bestämmelser

Direktiv 93/13

3 Artikel 3 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”1. Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.

2. Det skall alltid anses att ett avtalsvillkor inte har varit föremål för individuell förhandling om det har utarbetats i förväg och konsumenten därför inte har haft möjlighet att påverka villkorets innehåll; detta gäller särskilt i samband med i förväg formulerade standardavtal.

…”

4 Artikel 4.1 i direktiv 93/13 har följande lydelse:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 skall frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt bedömas med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller något annat avtal som det är beroende av.”

5 I artikel 6.1 samma direktiv föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”

6 I artikel 7 i direktiv 93/13 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.

2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser om att personer eller organisationer, som enligt nationell rätt har ett berättigat intresse att skydda konsumenter, får inleda ett ärende enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa myndigheter, för att dessa skall avgöra om avtalsvillkor som utformats för allmänt bruk är oskäliga och använda lämpliga och effektiva medel för att förhindra framtida bruk av sådana villkor.

…”

Spansk rätt

7 I artikel 43 i civilprocesslagen (Ley de enjuiciamiento civil) av den 7 januari 2000 (BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575) föreskrivs följande:

”[O]m det för att avgöra saken i ett mål är nödvändigt att avgöra en fråga som i sin tur utgör saken i ett annat förfarande som pågår vid samma eller en annan domstol, och det inte är möjligt att förena målen, kan domstolen, på begäran av båda parterna eller en av dem, efter att ha hört den andra parten, genom beslut förordna om att målet i det aktuella skedet ska vilandeförklaras till dess att förfarandet i det mål som prejudicialfrågan rör har avslutats.”

8 Artikel 221 i civilprocesslagen, som avser verkningarna av domar som meddelats i förfaranden som inletts av konsumentorganisationer, har följande lydelse:

”…

1a. Om det beslutats om förpliktelse att utge ett penningbelopp, att vidta eller avstå från att vidta viss åtgärd eller att utge en särskild eller generisk sak ska det i den bifallande domen anges exakt vilka konsumenter som, i enlighet med skyddslagstiftningen, ska anses omfattas av den bifallande domen.

Om det inte kan fastställas vilka dessa konsumenter är ska domen innehålla information om uppgifter, egenskaper och kriterier som är nödvändiga för att utkräva betalningen och, i förekommande fall, för att ansöka om eller genomföra dess verkställighet, om detta begärts av den organisation som är kärande.

2a. Om det, som en förutsättning för domen eller som ett huvudsakligt eller enda avgörande, förklaras att en viss verksamhet eller handling är otillåten eller strider mot lag, ska det i domen fastställas huruvida förklaringen, i enlighet med lagstiftningen om skydd för konsumenter, ska ha processuella verkningar som inte begränsar sig till parterna i det aktuella förfarandet.

3a. Om vissa konsumenter har deltagit i förfarandet ska deras yrkanden uttryckligen avgöras i domen.

…”

9 I artikel 222 i civilprocesslagen föreskrivs följande:

”1. *Res judicata* av en lagkraftvunnen dom innebär, oavsett om den lett till bifall eller ogillande, att samma sak som prövats i det tidigare förfarandet enligt lag inte kan prövas i en ny rättegång.

2. *Res judicata* omfattar yrkandena i ansökan och i genkäromålet samt de punkter som avses i artikel 408.1 och 408.2 i denna lag.

Vad beträffar grunden för nämnda yrkanden, ska omständigheter som framkommit först efter yttrandefristen i det förfarande där dessa framställts anses utgöra nya och andra omständigheter.

3. *Res judicata* har verkan för parterna i det förfarande där den aktuella domen meddelas, parternas arvingar och de personer som trätt i deras ställe, samt för icke-tvistande innehavare av de rättigheter som utgör grunden för parternas saklegitimation i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 11 i denna lag.

…

4. Frågor som avgjorts genom en lagakraftvunnen dom genom vilken ett förfarande avslutats ska vara bindande för domstolen i ett senare förfarande, om detta framstår som en logisk följd av saken, oavsett vad denna är, i det förfarandet, förutsatt att det rör sig om samma parter i båda förfarandena eller att de ska omfattas av *res judicata* till följd av en bestämmelse i lag.”

10 Den hänskjutande domstolen har tolkat de processuella bestämmelserna så, att den är skyldig att vilandeförklara målen avseende en individuell talan om ogiltigheten av ett oskäligt avtalsvillkor som väckts av en konsument, i väntan på ett lagakraftvunnet avgörande i ett förfarande som inletts av en organisation som är behörig att väcka grupptalan för att hindra fortsatt användning av analoga villkor.

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 Jorge Sales Sinués ingick ett avtal med Caixabank SA om novation av ett hypotekslån den 20 oktober 2005. Villkoret om räntegolv i avtalet innebär en nominell ränta på minst 2,85 procent per år. Räntetaket är fastställt till 12 procent. Youssouf Drame Ba ingick ett avtal om hypotekslån med Catalunya Caixa SA den 7 februari 2005. Villkoret om räntegolv i det avtalet motsvarar en ränta på 3,75 procent och räntetaket är fastställt till 12 procent.

12 Räntan som fastställts för kärandena i de nationella målen får inte understiga den procentsats som anges i villkoret om räntegolv, oberoende av räntefluktuationer på marknaden.

13 Jorge Sales Sinués och Youssouf Drame Ba, som menar att bankerna tvingade på dem villkoren om räntegolv och att de skapar en obalans till deras nackdel, väckte var för sig talan vid den hänskjutande domstolen om villkorens ogiltighet.

14 Innan kärandena hade väckt sin respektive talan väckte en konsumentorganisation, Adicae (Asociación de Usarios de Bancos Cajas y Seguros), en grupptalan mot 72 banker med yrkande bland annat om att bankerna ska förpliktas upphöra att använda villkor om räntegolv i låneavtal.

15 Svarandena i de nationella målen har med stöd av artikel 43 i civilprocesslagen begärt att de nationella målen ska vilandeförklaras i väntan på ett lagakraftvunnet avgörande i grupptalan. Jorge Sales Sinués och Youssouf Drame Ba har motsatt sig detta.

16 Den hänskjutande domstolen bedömer att den i sådana fall som dem i de nationella målen är skyldig enligt artikel 43 i civilprocesslagen att vilandeförklara respektive individuell talan som väckts vid den till dess att grupptalan har avgjorts genom lagakraftvunnet avgörande, då denna uppskjutande verkan innebär att den individuella talan underställs grupptalan både vad gäller förfarandets gång och utgången.

17 Den hänskjutande domstolen påpekar vidare att deltagandet i grupptalan är förbundet med flera skyldigheter i det att den enskilde kan behöva avstå från den behöriga domstolen i den ort vederbörande har hemvist, och att möjligheten att individuellt inge yttrande till stöd för grupptalan är begränsad i tiden.

18 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (handelsdomstol nr 9 i Barcelona, Spanien) att vilandeförklara målen och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Kan det anses [att det i spansk rättsordning] har införts ett effektivt medel i enlighet med artikel 7.1 i direktiv 93/13?

2) I vilken mån utgör denna uppskjutande verkan ett hinder för konsumenten att påtala att oskäliga villkor som införts i konsumentens avtal är ogiltiga och, följaktligen, innebär ett åsidosättande av artikel 7.1 i direktiv 93/13?

3) Strider den omständigheten att konsumenten inte kan avstå från att omfattas av grupptalan mot artikel 7.3 i direktiv 93/13?

4) Ska det tvärtom anses att den uppskjutande verkan av artikel 43 i civilprocesslagen är förenlig med artikel 7 i direktiv 93/13 med motiveringen att konsumentens intressen i alla delar tillvaratas genom grupptalan, eftersom det i den spanska rättsordningen finns andra processuella medel som är lika effektiva för skyddet av konsumenternas rättigheter, och med beaktande av rättssäkerhetsprincipen?”

19 Domstolens ordförande beslutade den 9 september 2014 att förena målen C-381/14 och C-385/14 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

20 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 7 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som ålägger en domstol som prövar en individuell talan av en konsument om fastställande av att ett villkor i ett avtal som den slutit med en näringsidkare är oskäligt, att per automatik vilandeförklara en sådan talan till dess att en pågående grupptalan – som väckts av en konsumentorganisation med stöd av andra punkten i samma artikel för att bland annat hindra fortsatt användning i samma typ av avtal av villkor som är jämförbara med dem i den individuella talan – avgjorts genom lagakraftvunnet avgörande.

21 Det ska härvidlag erinras om att medlemsstaterna enligt artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska föreskriva lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal mellan näringsidkare och konsumenter. Parallellt med konsumentens subjektiva rätt att i domstol få en prövning av huruvida ett villkor i ett avtal konsumenten slutit är oskäligt gör den i artikel 7.2 i direktiv 93/13 föreskrivna mekanismen det möjligt för medlemsstaterna att införa kontroll av oskäliga villkor i standardavtal genom talan om förbudsföreläggande som väckts av konsumentskyddsorganisationer i allmänhetens intresse.

22 Vad beträffar en konsuments individuella talan grundar sig det skyddssystem som införts genom direktiv 93/13 på tanken att konsumenten intar en underlägsen ställning i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl förhandlingsförmåga som informationsnivå (se dom Pereničová och Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

23 För att säkerställa detta skydd kan den ojämlika situationen mellan konsumenten och näringsidkaren endast uppvägas av ett faktiskt ingripande från någon annan än de avtalsslutande parterna (dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 31).

24 Den nationella domstolen ska härvidlag enligt artikel 4.1 i direktiv 93/13 på eget initiativ bedöma huruvida ett avtalsvillkor är oskäligt med beaktande av vilken typ av varor eller tjänster som avtalet avser och med hänsyn tagen, vid tiden för avtalets ingående, till alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks samt till alla övriga villkor i avtalet eller i något annat avtal som det är beroende av (se, för ett liknande resonemang, dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punkt 32).

25 Om den nationella domstolen emellertid finner att ett villkor är oskäligt, omfattar konsumentens rätt till ett effektivt skydd möjligheten att avstå från att göra gällande sina rättigheter, varför domstolen ska beakta konsumentens uttryckliga önskan när denne, trots att konsumenten känner till att ett oskäligt villkor inte är bindande, invänder mot att detta villkor lämnas utan avseende och därmed ger sitt fria och informerade samtycke till det aktuella villkoret (se dom Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, punkt 35).

26 Vad gäller de fall då talan väckts av personer eller organisationer som har ett berättigat intresse av att skydda konsumenter enligt artikel 7.2 i direktiv 93/13, ska det understrykas att de sistnämnda inte befinner sig i ett sådant underläge i förhållande till näringsidkaren (dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 49).

27 Utan att förneka betydelsen av den grundläggande roll som dessa organisationer måste ha för att en hög konsumentskyddsnivå ska kunna uppnås inom Europeiska unionen, ska det likväl slås fast att en talan om förbudsföreläggande mellan en sådan organisation och en näringsidkare inte kännetecknas av den obalans som råder vid en individuell talan i ett mål mellan en konsument och den näringsidkare med vilken konsumenten ingått avtal (se dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 50).

28 Ett sådant nyanserat synsätt bekräftas dessutom av bestämmelserna i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG av den 19 maj 1998 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EGT L 166, s. 51) och artikel 4.1 i Europarlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EUT L 110, s. 30), vilket trädde i det förstnämndas ställe. Enligt dessa är det medlemsstatens domstolar i den ort där svaranden har sitt säte eller sin hemvist som är behöriga att pröva talan om förbudsföreläggande som väckts av konsumentskyddsorganisationer i andra medlemsstater, vid överträdelser inom gemenskapen av unionslagstiftningen om konsumentskydd (dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 51).

29 I detta hänseende ska det tilläggas att en talan om förbudsföreläggande, mot bakgrund av att den är av preventiv karaktär och har ett avskräckande syfte samt att den är fristående från varje konkret enskild tvist, kan väckas även om de villkor som yrkandet om förbud omfattar inte använts i några bestämda avtal (dom Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 37).

30 En individuell talan och en grupptalan har således inom ramen för direktiv 93/13 olika föremål och rättsverkningar, varför det processuella förhållandet mellan det enas eller det andras förlopp endast ska svara mot processuella krav som bland annat avser en god rättskipning och behovet av att förhindra motsägande rättsliga avgöranden, dock utan att utformningen av dessa olika slag av talan försvagar konsumentskyddet i direktiv 93/13.

31 Direktivet syftar visserligen inte till att harmonisera de rättsföljder som kan komma i fråga om det, inom ramen för prövningen av en sådan talan, fastställs att ett villkor är oskäligt, men medlemsstaterna är ändå, enligt artikel 7.1 i direktivet, skyldiga att se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i konsumentavtal (dom Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 35).

32 I avsaknad av harmonisering av de processuella medel som reglerar förhållandet mellan grupptalan och individuell talan i direktiv 93/13, ankommer det på varje medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa sådana regler enligt principen om processuell autonomi. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än de som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som konsumentskyddsorganisationer har enligt unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, analogt, dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, punkt 30 och där angiven rättspraxis).

33 Vad för det första avser likvärdighetsprincipen framgår det inte, med beaktande av uppgifterna i beslutet om hänskjutande, att artikel 43 i civilprocesslagen skulle tillämpas olika i tvister om rättigheter i nationell rätt och i tvister om rättigheter i unionsrätten.

34 Vad för det andra beträffar effektivitetsprincipen, har domstolen tidigare slagit fast att varje fall i vilket frågan uppkommer om huruvida en nationell processuell regel medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av regelns ställning i det samlade förfarandet, förfarandets förlopp och förfarandets särdrag vid de olika nationella instanserna. Härvidlag ska, i förekommande fall, de principer som ligger till grund för det nationella domstolssystemet beaktas, såsom rättssäkerhetsprincipen och principen om rättskraften hos rättsliga avgöranden (dom BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, punkt 26, och där angiven rättspraxis).

35 Såsom framgår av den hänskjutande domstolens tolkning är den under sådana omständigheter som de i det nationella målet skyldig enligt artikel 43 i civilprocesslagen att vilandeförklara den individuella talan som väckts vid den till dess att grupptalan avgjorts genom lagakraftvunnet avgörande, vars utgång kan bli tillämplig med avseende på den individuella talan, och konsumenten kan följaktligen inte längre göra rättigheter i direktiv 93/13 gällande individuellt genom att förklara sig avstå från att omfattas av grupptalan.

36 En sådan situation kan emellertid äventyra effektiviteten av det skydd som eftersträvas i direktivet med hänsyn till skillnaderna i föremålet för talan och i typen av skyddsmekanismer för konsumenter som konkretiseras i dessa olika slags talan, såsom de framgår ovan av punkterna 21–29.

37 Konsumenten är nämligen bunden av utgången i grupptalan även om han eller hon har beslutat att inte delta i den, och den nationella domstolens skyldighet enligt artikel 43 i civilprocesslagen utgör således hinder mot att den domstolen gör sin egen bedömning av omständigheterna i det mål den har att avgöra. För lösningen av den enskilda tvisten kommer varken frågan om individuell förhandling av det villkor som påstås vara oskäligt eller typen av varor eller tjänster som avtalet avser att vara avgörande.

38 Vidare är konsumenten med tillämpning av artikel 43 i civilprocesslagen, sådan den tolkats av den hänskjutande domstolen, beroende av fristen för att avgöra grupptalan, utan att den nationella domstolen härvidlag kan bedöma huruvida det är relevant att vilandeförklara den individuella talan i väntan på ett lagrakraftvunnet avgörande i grupptalan.

39 En sådan nationell regel framstår som ofullständig och otillräcklig och utgör varken ett lämpligt eller effektivt medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor, vilket strider mot kravet i artikel 7.1 i direktiv 93/13.

40 Detta gör sig än mer gällande när den konsument som önskar delta i grupptalan enligt nationell rätt – såsom framgår av beslutet om hänskjutande – är bunden av krav som avser fastställande av behörig domstol och av grunder som kan komma att åberopas. Vidare förlorar konsumenten nödvändigtvis rättigheter som den skulle kunna göra gällande i en individuell talan, nämligen beaktandet av samtliga omständigheter som utmärker saken i dennes fall, liksom möjligheten att invända mot att ett oskäligt villkor inte tillämpas. Detta gäller än mer om konsumenten inte kan förklara sig avstå från att omfattas av grupptalan.

41 Behovet av att säkerställa enhetligheten av domstolsavgöranden kan inte rättfärdiga en sådan brist på effektivitet, eftersom skillnaden, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 72 i sitt förslag till avgörande, mellan typen av rättslig prövning i en grupptalan och den i en individuell talan i princip borde förhindra risken för motstridiga domstolsavgöranden.

42 Vad avser behovet av att förhindra en överbelastning av domstolarna, får det effektiva utövandet av de subjektiva rättigheter som tillerkänns konsumenter i direktiv 93/13 inte äventyras av hänsyn till en medlemsstats organisation av sina domstolar.

43 Mot bakgrund av det ovan angivna ska de hänskjutna frågorna besvaras enligt följande. Artikel 7 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den i de nationella målen, som ålägger en domstol som prövar en individuell talan av en konsument, om fastställande av att ett villkor i ett avtal som denne slutit med en näringsidkare är oskäligt, att per automatik vilandeförklara en sådan talan till dess att en pågående grupptalan – som väckts av en konsumentorganisation med stöd av andra punkten i samma artikel för att bland annat hindra fortsatt användning i samma typ av avtal av villkor som är jämförbara med dem som avses i den individuella talan – avgjorts genom lagakraftvunnet avgörande, utan att det kan beaktas huruvida vilandeförklaringen är relevant med hänsyn till skyddet för den konsument som väckt den individuella talan och utan att konsumenten kan förklara sig avstå från att omfattas av grupptalan.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 7 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, som den i de nationella målen, som ålägger en domstol som prövar en individuell talan av en konsument, om fastställande av att ett villkor i ett avtal som denne slutit med en näringsidkare är oskäligt, att per automatik vilandeförklara en sådan talan till dess att en pågående grupptalan – som väckts av en konsumentorganisation med stöd av andra punkten i samma artikel för att bland annat hindra fortsatt användning i samma typ av avtal av villkor som är jämförbara med dem som avses i den

individuella talan – avgjorts genom lagakraftvunnet avgörande, utan att det kan beaktas huruvida vilandeförklaringen är relevant med hänsyn till skyddet för den konsument som väckt den individuella talan och utan att konsumenten kan förklara sig avstå från att omfattas av grupptalan.

Underskrifter